

Sygn.akt III AUa 181/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania H. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 grudnia 2017 r. sygn. akt IV U 1061/17

oddala apelację.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Marek Szymanowski

Sygn. akt III AUa 181/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 26 maja 2017 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.) odmówił H. D. ponownego ustalenia wysokości emerytury w związku z przepracowaniem po przyznaniu tego świadczenia co najmniej 30 miesięcy.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona, wnosząc o jej zmianę i przeliczenie emerytury zgodnie z treścią jej wniosku z 3 marca 2017 r. (6 marca 2017 r. data wpływu do ZUS), w którym domagała się obliczenia emerytury z uwzględnieniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia tego wniosku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie podnosząc, że wymieniona decyzja jako błędnie wydana została uchylona nową decyzją z 30 czerwca 2017 r.

Decyzją z 30 czerwca 2017 r. Zakład po rozpatrzeniu wniosku z 6 marca 2017 r. uchylił decyzję z 26 maja 2017 r. (jako błędnie wydaną) i odmówił H. D. przeliczenia części socjalnej emerytury z uwagi na brak przepisów dających podstawę prawną do obliczenia emerytury w związku z przepracowaniem 30 miesięcy po jej przyznaniu.

H. D. złożyła również odwołanie od tej decyzji, domagając się przeliczenia emerytury z uwzględnieniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku. Argumentowała, że po nabyciu uprawnień do emerytury wcześniejszej na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, przez okres ponad 30 miesięcy podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, zatem spełniła warunki do obliczenia świadczenia na zasadach określonych w art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że obliczenie części socjalnej emerytury, to jest 24% od nowej kwoty bazowej wiąże się nierozdzielnie z nabyciem prawa do emerytury i przepracowaniem 30 miesięcy, a odwołująca nie złożyła wniosku o emeryturę z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, który wynosi 60 lat.

Postanowieniem z 22 sierpnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie połączył sprawy z obu odwołań do wspólnego prowadzenia. Wyrokiem z 15 grudnia 2017 r. Sąd ten odrzucił odwołanie od decyzji z 26 maja 2017 r. (punkt I) oraz zmienił zaskarżoną decyzję z 30 czerwca 2017 r. i zobowiązał (...) Oddział w O. do ponownego ustalenia wysokości emerytury H. D. przy zastosowaniu 24% części kwoty bazowej (części socjalnej) obowiązującej w dniu złożenia wniosku, tj. 3 marca 2017 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że A. D., ur. (...) decyzją (...) Oddział w O. z 3 lipca 2006 r. nabyła od 1 czerwca 2006 r. prawo do emerytury na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej, albowiem ubezpieczona legitymowała się ponad 30 letnią sumą okresów składkowych i nieskładkowych. Emerytura była kilkakrotnie przeliczana w związku z kontynuowaniem zatrudnienia. Ostatecznie łączny staż pracy wyniósł 36 lat i 27 dni okresów składkowych oraz 4 lata i 8 miesięcy okresów nieskładkowych. W dniu 6 marca 2017 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie wysokości emerytury (ukończyła już powszechny wiek emerytalny) w związku z pozostawaniem w ubezpieczeniu społecznym przez okres ponad 30 miesięcy oraz o ustalenie łącznego stażu pracy jako 432 miesiące, na skutek czego organ wydał zaskarżone decyzje.

Istota sporu w sprawie sprowadzała się do prawidłowej wykładni art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy dokonał błędnej wykładni tego przepisu. Zgodnie z art. 53 ust. 4, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wówczas część socjalną emerytury oblicza się od aktualnej kwoty bazowej. Natomiast część emerytury należną za okresy składkowe i nieskładkowe oblicza się od zwaloryzowanej podstawy wymiaru, ustalonej z zastosowaniem kwoty bazowej ostatnio przyjętej do obliczenia poprzednio przyznanego świadczenia.

Z poczynionych w sprawie ustaleń wynikało, że skarżąca jest uprawniona do emerytury z art. 46 ustawy emerytalnej. Treść analizowanego przepisu, umiejscowionego w dziale II, rozdział III tej ustawy, dotyczy z istoty rzeczy tylko niektórych ubezpieczonych, a mianowicie osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. Stanowi on złagodzenie celów reformy emerytalnej przez pozostawienie dotychczasowych zasad nabywania emerytur dla określonego kręgu osób. W nim mieszczą się ubezpieczeni, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz warunki do uzyskania emerytury określone w art. 29, 32, 33 i 39 ustawy emerytalnej spełnią do 31 grudnia 2008 r. W pierwotnym brzmieniu ustawy wymóg czasowy był określony na dzień 31 grudnia 2006 r. Następnie ustawodawca datę graniczną przesunął na 31 grudnia 2007 r. (por. art. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1397), by w końcu ustawą z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007 r. Nr 191, poz. 1369) ustalić ten moment na dzień 31 grudnia 2008 r. Powyższe nowelizacje

uwypuklają ponowny zakres złagodzenia skutków reformy emerytalnej, pozostawiając w starym systemie kolejne pokolenia emerytów, którzy z uwagi na krótki staż ubezpieczeniowy w nowym systemie byli narażeni na ryzyko niższych świadczeń emerytalnych.

Ocena aktywności zawodowej ubezpieczonej pokazuje, że znaczna część okresów składkowych i nieskładkowych przypada na lata 1973 - 2004, a więc dotyczy mechanizmu ustalania wysokości emerytury, gdzie istotną rolę w ustaleniu emerytury odgrywała kwota bazowa. Ubezpieczona cały czas pobiera emeryturę wcześniejszą. Jest ona obliczona z części socjalnej (art. 53 ust. 1 pkt 1), czyli 24% kwoty bazowej z dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę. Część stażowa jest zależna od podstawy jej wymiaru (art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3). Niewątpliwie oba składniki świadczenia są uzależnione od kwoty bazowej. Ta ostatnia jest zasadniczo przyznawana jednorazowo, co można wyrazić zasadą, że do jednego świadczenia przyjmuje się jednokrotnie kwotę bazową z dnia złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wątpliwości interpretacyjne dodatkowo polaryzuje zagadnienie nabycia emerytury po emeryturze. Art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej przewiduje możliwość ustalania podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury. Problem leży w tym, czy emerytura po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (obecnie dla wnioskodawczyni wynosi co najmniej 60 lat), może być postrzegana jako nowe świadczenie. Sąd, powołując się na orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego wyjaśnił, że zagadnienie to było szeroko komentowane w judykaturze i obejmuje dwa kluczowe stanowiska. Pierwsze z nich opiera się na założeniu, że prawo do emerytury wcześniejszej nie wygasa, a uzyskanie powszechnego wieku emerytalnego umożliwia ustalenie podstawy wymiaru na nowo. Drugie stanowisko wychodzi z założenia, że emerytura wcześniejsza i emerytura po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego są odrębnymi świadczeniami.

Skarżąca, uzyskując powszechny wiek emerytalny, podlegając przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu, pozostając nadal formalnie na wcześniejszej emeryturze, uzyskuje prawo do obliczenia na nowo podstawy emerytury w myśl art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. Akceptacja drugiego kierunku powodowałaby, że dopóki skarżąca nie uzyska prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, potwierdzonej odrębną decyzją organu rentowego, nie nabędzie prawa do realizacji żądania przedstawionego w odwołaniu.

Art. 184 ustawy emerytalnej, przewidujący uprawnienie do wcześniejszej emerytury dla urodzonych po 31 grudnia 1948 r. nie obejmuje swym zakresem wypadku opisanego w art. 29 ustawy emerytalnej, czyli wcześniejszej emerytury z uwagi na odpowiednio długi okres ubezpieczenia. Art. 184 ustawy emerytalnej dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej legitymowały się już wymaganymi okresami zatrudnienia, w tym okresie pracy w warunkach szczególnych, ale nie osiągnęły jeszcze wieku emerytalnego. Natomiast art. 46 ma zastosowanie do ubezpieczonych, którzy wymagany staż ogólny lub szczególny osiągnęli po dniu wejścia w życie powołanej ustawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, LEX nr 1125267; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199; 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269).

Zgodnie z treścią art. 183 emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2009, wynosi: 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

Z treści art. 183 ustawy emerytalnej wynika czytelna zasada, że uzyskanie powszechnego wieku w okresie późniejszym od wejścia ustawy w życie skutkuje ukształtowaniem jej proporcji na korzyść nowego systemu emerytalnego. O ile osoby uzyskujące wiek emerytalny w 2009 r. mogły mieć ustaloną emeryturę w schemacie 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz i 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 26, o tyle do sytuacji ubezpieczonej (i osób uzyskujących powszechny wiek emerytalny w 2011 r.) proporcje te ulegają znacznej zmianie. Jest to proces naturalny,

gdyż założenie nowego systemu emerytalnego dotyka osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. Przejściowe złagodzenie przesłanek otwierających drogę do emerytury, a tym samym i jej obliczenia muszą być ograniczone czasowo, tak by osoby pozostające w systemie i wypracowujące w nim swój staż ubezpieczeniowy miały obliczaną emeryturę według nowych zasad. Przepis ten (art. 183), umożliwiający ustalenie emerytury mieszanej, nie obejmuje osób, które pobrały emeryturę na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej (tak jak skarżąca). Nie ma zatem podstaw do obliczenia emerytury w ten sposób.

Sąd Okręgowy rozważył więc, czy wykluczenie możliwości ustalenia emerytury mieszanej oznacza pozostawienie wnioskodawczyni w starym systemie, czy też oznacza to że emerytura po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego ma być obliczona według nowych zasad.

Pogląd o braku wygaśnięcia wcześniejszej emerytury został skonstruowany na tle emerytur do osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r., I UZP 3/06. OSNP 2007 nr 1 -2, poz. 22). Skoro ustawa nakazuje do wnioskodawczyni stosować rozwiązania, jak dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., to dane rozwiązanie należy uznać za adekwatne nie tylko do wcześniejszej emerytury, lecz także możliwości jej przeliczenia, tak by stosunkowo wąska grupa społeczna (dopuszczalne uprzywilejowanie kobiet urodzonych między 31 grudnia 1948 r. a 31 grudnia 1953 r.) miał swój ekonomiczny wyraz w pełnym tego słowa znaczeniu. W takim założeniu należy przyjąć, że w ustawie doszło do wyodrębnienia podgrupy ubezpieczonych, a mianowicie w obrębie osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. należy dostrzec osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r. aż do dnia 31 grudnia 1953 r. (tylko one uzyskały wymagany prawem wiek 55 lat do 31 grudnia 2008 r.), mimo iż wszystkie roczniki z art. 46 ustawy emerytalnej zostały objęte jednym przepisem.

Art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej odnosi się praktycznie do obliczania emerytur (wcześniejszej i "normalnej") uzyskanych w obrębie jednego systemu, a więc dotyczy osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Jest on umiejscowiony w rozdziale IV dział I. Ten fragment ustawy od art. 15 odnosi się do obliczenia podstawy wymiaru emerytury, zawiera regulacje dotyczące kwoty bazowej. Skoro ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie wcześniejszej emerytury w myśl starego systemu, to jej zachowanie należy odczytywać jako wybór pozostania w tym reżimie. W innym wypadku - skarżąca odstąpiłaby od realizacji tego prawa i wówczas uzyskałaby możliwość obliczenia emerytury mieszanej w myśl art. 183 ustawy emerytalnej (odpadłyby wówczas negatywne przesłanki wymienione w tym przepisie).

Zdaniem Sądu Okręgowego, skoro ubezpieczonej przysługuje emerytura "na warunkach określonych m.in. w art. 29 ustawy", to faktycznie jest to ta sama emerytura, jaką uzyskał ubezpieczony urodzony przed 1 stycznia 1949 r. W takim razie dla obu grup ubezpieczonych są one wyrazem przejściowego utrzymania przywilejów dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Tak więc art. 46 ustawy o emeryturach i rentach w istocie rozstrzyga, które przepisy dotyczące świadczeń z systemu zdefiniowanego świadczenia (zasadniczo przewidzianego dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) i pod jakimi warunkami (nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego, spełnienie warunków do uzyskania emerytury do 31 grudnia 2008 r. i dawniej rozwiązanie stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem) mają zastosowanie także do osób urodzonych w latach 1949-1968.

Ponadto ustalenie wcześniejszej emerytury dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. należy traktować jako wyjątek od zasady. Jest to zrozumiałe, skoro te osoby znaczną część lat aktywności zawodowej prowadziły w starym systemie ubezpieczenia społecznego, to krótki okres aktywności zawodowej po przyznaniu świadczenia nie wywrze decydującego wpływu na wysokość emerytury. Istnieje zatem silny argument ekonomiczny o konieczności pozostawienia takiej osoby w starym systemie emerytalnym.

Reasumując, w ocenie Sadu Okręgowego odwołująca jako osoba urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., która uzyskała prawo do wcześniejszej emerytury (art. 46 w zw. z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) i nie spełnia przesłanek do obliczenia emerytury mieszanej (art. 183 ustawy emerytalnej) może ubiegać się o ustalenie na nowo podstawy wymiaru emerytury po

uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego na zasadach określonych w art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej, o ile podlegała ubezpieczeniu społecznemu przez okres co najmniej 30 miesięcy. Powyższe rozważania i ocena prawna pozostają w zgodzie ze stanowiskiem judykatury wyrażonym chociażby w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 16 czerwca 2016 r., III AUa 19/16, LEX nr 2112370.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z 30 czerwca 2017 r. i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. do ponownego ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej H. D. przy zastosowaniu 24 % części kwoty bazowej (części socjalnej) obowiązującej w dniu złożenia wniosku tj. 3 marca 2017 r. oraz na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. odrzucił odwołanie od decyzji z 26 maja 2017 r.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie punktu II (zmiany decyzji z 30 czerwca 2017 r.). Skarżący zarzucił naruszenie art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż daje on możliwość przeliczenia emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej z dnia złożenia wniosku bez potrzeby uzyskania prawa do kolejnego świadczenia. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu II, tj. o oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną, dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy są bezsporne. Zamykają się stwierdzeniem, że H. D. od 1 czerwca 2006 r. ma przyznane prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem legitymowała się ponad 30 letnią sumą okresów składkowych i nieskładkowych. W związku z kontynuowaniem zatrudnienia, do wysokości świadczenia zostały doliczone kolejne okresy składkowe. W dniu 3 marca 2017 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie wysokości emerytury w związku z pozostawaniem w ubezpieczeniu społecznym przez okres ponad 30 miesięcy.

Spór w sprawie dotyczył wyłącznie interpretacji art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem organu rentowego, nie ma możliwości obliczenia ponownie tej samej emerytury z zastosowaniem nowej kwoty bazowej na podstawie art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. W ocenie ZUS, ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem 24% kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku, w wyniku udowodnienia co najmniej 30 miesięcy podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w czasie uprawnienia do świadczenia emerytalnego, możliwe jest jedynie w sytuacji nabycia prawa do kolejnego, nowego świadczenia. Przepis ww. nie daje natomiast możliwości przeliczenia świadczenia dotychczas pobieranego.

Sąd Apelacyjny nie podziela tak zaprezentowanego w apelacji stanowiska. W całości natomiast aprobuje argumentację prawną wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którą na podstawie art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej możliwe jest ponowne ustalenie wysokości emerytury dotychczas pobieranej przez H. D., przy zastosowaniu 24% części kwoty bazowej (części socjalnej) obowiązującej w dniu złożenia przez nią wniosku tj. 3 marca 2017 r., skoro przepracowała po przyznaniu świadczenia co najmniej 30 miesięcy (podlegała ubezpieczeniu społecznemu).

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko, iż prawo do emerytury wcześniejszej nie wygasa, a uzyskanie powszechnego wieku emerytalnego umożliwia ustalenie podstawy wymiaru na nowo (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2006 r., I UZP 3/06; uchwałę Sądu Najwyższego z 8 maja 2008 r., I UZP 1/08). Dlatego też skarżąca, uzyskując powszechny wiek emerytalny, podlegając przez trzydzieści miesięcy ubezpieczeniu społecznemu i pozostając nadal formalnie na wcześniejszej emeryturze, uzyskuje prawo do obliczenia na nowo podstawy emerytury w myśl art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Ubezpieczonej została przyznana emerytura na tzw. starych zasadach, a umożliwił to art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej. Przepis ten regulował zasady ustalania wysokości emerytury wobec osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., które wszystkie wymagane warunki (tj. wiek i okres ubezpieczenia) spełniły do dnia 31 grudnia 2008 r. Przepis art. 46 ustawy emerytalnej nie wymuszał jednak na ubezpieczonych konieczności składania wniosku o wcześniejszą emeryturę. Osoby te, chcąc uzyskać prawo do świadczenia na starych zasadach, mogły złożyć wniosek o prawo do świadczenia także po dniu 31 grudnia 2008 r., jednak nie później niż przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

W związku z powyższym zgodzić się należy ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wyrażonym w wyroku z 9 sierpnia 2012 r. w sprawie III AUa 699/12, że osoby, które po przyznaniu emerytury według starego systemu emerytalnego, tj. według zasad z art. 46 w zw. z art. 29 ustawy emerytalnej, złożyły wniosek o przeliczenie świadczenia z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego i kontynuowania ubezpieczenia, mają prawo do przeliczenia świadczenia również według starych zasad.

Sąd odwoławczy aprobuje również argumentację wyrażoną w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 16 czerwca 2016 r. w sprawie III AUa 19/16. Po pierwsze, pogląd o braku wygaśnięcia wcześniejszej emerytury został skonstruowany na tle emerytur do osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r., I UZP 3/06. OSNP 2007 nr 1 -2 , poz. 22). Skoro ustawa nakazuje do wnioskodawczyni stosować rozwiązania, jak dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., to dane rozwiązanie należy uznać za adekwatne nie tylko do wcześniejszej emerytury, lecz także możliwości jej przeliczenia, tak by stosunkowo wąska grupa społeczna (dopuszczalne uprzywilejowanie kobiet urodzonych między 31.12.48 r. a 31.12.53 r.) miał swój ekonomiczny wyraz w pełnym tego słowa znaczeniu. W takim założeniu należy przyjąć, że w ustawie doszło do wyodrębnienia podgrupy ubezpieczonych, a mianowicie w obrębie osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. należy dostrzec osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r. aż do dnia 31 grudnia 53 r. (tylko one uzyskały wymagany prawem wiek 55 lat do 31 grudnia 2008 r.), mimo iż wszystkie roczniki z art. 46 ustawy emerytalnej zostały objęte jednym przepisem.

Po wtóre, art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej odnosi się praktycznie do obliczania emerytur (wcześniejszej i „normalnej”) uzyskanych w obrębie jednego systemu, a więc dotyczy osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Jest on umiejscowiony w rozdziale IV dział I. Ten fragment ustawy od art. 15 odnosi się do obliczenia podstawy wymiaru emerytury, zawiera regulacje dotyczące kwoty bazowej. Skoro ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie wcześniejszej emerytury w myśl starego systemu, to jej zachowanie należy odczytywać jako wybór pozostania w tym reżimie.

Po trzecie, skoro ubezpieczonej przysługuje emerytura „na warunkach określonych m.in. w art. 29 ustawy”, to faktycznie jest to ta sama emerytura, jaką uzyskał ubezpieczony urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. W takim razie dla obu grup ubezpieczonych są one wyrazem przejściowego utrzymania przywilejów dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Tak więc art. 46 ustawy o emeryturach i rentach w istocie rozstrzyga, które przepisy dotyczące świadczeń z systemu zdefiniowanego świadczenia (zasadniczo przewidzianego dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) i pod jakimi warunkami (nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego, spełnienie warunków do uzyskania emerytury do 31 grudnia 2008 r. i dawniej rozwiązanie stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem) mają zastosowanie także do osób urodzonych w latach 1949-1968, regulując kwestie związane z zachowaniem ekspektatyw praw nabytych w starym systemie, a więc pod rządami przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2016 r., II UK 104/15, Legalis nr 1446718).

Po czwarte, ustalenie wcześniejszej emerytury dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. należy traktować jako wyjątek od zasady. Jest to zrozumiałe, skoro te osoby znaczną część lat aktywności zawodowej prowadziły w starym systemie ubezpieczenia społecznego, to krótki okres aktywności zawodowej po przyznaniu świadczenia nie

wywrze decydującego wpływu na wysokość emerytury. Stąd też istnieje silny argument ekonomiczny o konieczności pozostawienia takiej osoby w starym systemie emerytalnym.

Tym samym, osoba urodzona po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., która uzyskała prawo do wcześniejszej emerytury (art. 46 w zw. z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) i nie spełnia przesłanek do obliczenia emerytury mieszanej (art. 183 ustawy emerytalnej) może ubiegać się o ustalenie na nowo podstawy wymiaru emerytury po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego na zasadach określonych w art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej, o ile podlegała ubezpieczeniu społecznemu przez okres co najmniej 30 miesięcy. Niezasadny okazał się więc zawarty w apelacji zarzut obrazy art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Z tych też względów apelacja podlegała oddaleniu, o czym Sąd orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Marek Szymanowski